

Preek n.a.v. Zondag 9 van de Heidelbergse Catechismus:

Gods almacht alleen te verstaan door de gekruisigde Heer. Ds. J.C.Schaeffer

Voorzang: Psalm 97, 1 en 3

Votum en Groet

Zingen: Psalm 97, 4 en 5

Vorbereiding viering avondmaal

Zingen: Gezang 51, 1 en 3

Viering

Zingen: Psalm 130, 2

Schriftlezingen: Jesaja 40,12-31 en Romeinen 8,18-28

Zingen: Gezang 291, 1

Lezing van Zondag 9

Verkondiging n.a.v. Zondag 9

Zingen: Gezang 448

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Opwekking 7 (Heer, God, U loven wij.)

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Vanmiddag belijden we ons geloof in God, de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde.

Daarmee geven we God drie namen: Vader, Almachtige, Schepper.

Maar die drie namen kunnen we alleen begrijpen bij het licht van Gods Woord.

Want haal ze maar eens uit de Bijbel vandaan en kijk eens wat er dan gebeurt.

God, de Vader, wordt dan al gauw de Vader van alle mensen.

En alle mensen zijn toch kinderen van één Vader!

En die Vader is toch de lieve Vader, die goed voor alle mensen zorgt.

Zo is een Vader toch!

Maar wie zo over God denkt, raakt gemakkelijk teleurgesteld in God.

Als het fout gaat in hun leven, als het anders gaat dan ze graag willen, dan stelt dat hun geloof in God, de Vader, op de proef.

Want wat is dat voor een Vader, die niet tegenhoudt dat zijn kinderen soms zo zwaar moeten lijden?

En die niet voorkomt dat het ongelijk verdeeld is in de wereld?

God, de Vader, los van de Bijbel, dat is een god zoals velen wel graag willen.

Maar als het er op aankomt zijn ze er vaak toch niet zo tevreden mee.

En God, de Almachtige – los van hoe de Bijbel over Hem spreekt, is voor velen de god, die alle macht heeft – in die zin, dat hij alles kan.

Je kunt het zo gek niet bedenken of het is voor hem mogelijk.

Hij staat voor niets.

God, de Almachtige, is voor velen een krachtpatser-god.

Maar weer – velen die zo denken over Gods almacht, voelen zich juist daardoor nogal eens tekort gedaan door God.

Als het tegenzit, als ze ziek worden, pijn lijden of op andere manieren in de ellende komen – waarom doet die almachtige God dan niets?

Het is niet moeilijk je situaties in gedachten te roepen, waarin die vraag kwelt.

Waarom laat hij het kwade toe, grijpt hij niet in?

Waarom steekt hij geen hand uit als er problemen zijn?

Hij kan het toch?

Hij is toch almachtig?

Opnieuw moet ik zeggen: God, de Almachtige –

los van de Bijbel is dat een god zoals veel mensen hem wel graag zien.

Maar als het erop aan komt wordt hij overladen met vragen en verwijten.

God, de Schepper, tenslotte.

Los van hoe de Bijbel over Hem spreekt is hij voor velen een wat vage grootheid.

De kracht die alle dingen ooit eens maakte en alles in beweging zette.

Vrijmetselaars noemen hem: het Opperwezen, Opperbouwmeester van het heelal.

Meer filosofisch aangelegde naturen spreken over *de grond van het zijn*.

En de gewone man heeft het over iets.
Hij zegt: *Je moet niet denken dat ik niet geloof, hoor!*
Ik geloof heus wel dat er 'iets' is.

Ja, want als je om je heen kijkt in de natuur...
en je ziet hoe naadloos allerlei processen ingenieus in elkaar grijpen.
Of je houdt je pasgeboren kind in je armen.
Dan kun je je toch niet voorstellen dat alles er zomaar gekomen is?
Het moet toch érgens vandaag gekomen zijn.
Dat moet toch een oorzaak hebben.
Moeder natuur zeggen sommigen.
Maar waarom zou je die oorzaak van alles ook niet de schepper, noemen?

Maar de schepper, zo in z'n algemeenheid, is voor velen wel een macht op afstand.
De grote onbekende achter al wat is.
Nee, niet direct een wezen waar je een persoonlijke band mee hebt.
Daar is hij te vaag voor – en te verheven.
Hij dient meer als een soort verklaring voor al wat bestaat.

Merkt u, wat er gebeurt als je zo in z'n algemeenheid praat over God, de Vader, de Almachtige, de Schepper?
Los van de Bijbel zijn deze namen beslist niet duidelijk.
Roepen ze ook allerlei misverstanden op.

Daarom, willen we weten wat we belijden en willen we dat aan anderen doorgeven, dan moeten we onze belijdenis verstaan in het licht van Gods Woord.
En dat Woord leert ons dat God beslist níet de Vader is van alle mensen.
Nee, Hij is de Vader van Jezus Christus!
Hij is Gods eniggeboren Zoon.
Hij is de enige, die met recht en reden God Vader mag noemen.
Buiten Hem heeft niemand dat recht om God zo aan te spreken.
Nee, gelukkig mag ik zeggen: buiten Hem hád niemand dat recht.

Gods Woord leert ons ook dat Gods Vaderschap niet betekent dat Hij alles in de wereld keurig regelt en soepeltjes laat verlopen.
Gods Vaderschap is beslist niet af te lezen uit wat wij meemaken.
Gods Vaderschap is vaak niet af te meten aan onze ervaringen.

Nee, dat God Vader is, is ons geopenbáárd!
Geopenbaard in Christus.
En door Christus, met name door zijn kruisdood, is duidelijk gemaakt hoezeer wij het recht verspeeld hadden om God Vader te noemen.
Dan denk ik vooral aan dat duisterste moment van zijn lijden.
Toen Hij aan het kruis hing in onze plaats, belast met onze schuld.
Zo belast, dat Hij de Vadersnaam niet meer over de lippen kon krijgen.
Toen Hij klaagde: *Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?*
Opdat – zegt het klassieke avondmaalsformulier – *wij nooit meer door God verlaten zouden worden.*

God, de Vader, dat is de God die door het offer van zijn Zoon ons met zich verzoend heeft en die ons zó door Christus tot zijn kinderen heeft áángenomen.
Dankzij die Zoon mogen we de Vader ónze Vader noemen.
Kinderen van één Vader – nee, dat zijn we niet van huis uit.
We wórden het alleen door het geloof in Christus.
Zoals Johannes schrijft in zijn evangelie (1,12):

Allen die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven kinderen van God te worden

Wat betekent dit Vaderschap van God voor de gelovige?
Nu, niet de garantie dat leed en verdriet ons bespaard blijven. – 5
Het betekent niet dat de stormen, die anderen treffen jou voorbij razen.
Statistisch gezien zullen kinderen van God niet minder vaak ziek zijn, honger lijden, door aardbevingen getroffen worden of in het verkeer omkomen dan niet-christenen.
Mét de niet-gelovigen leven we in een wereld, die nog steeds niet bevrijd is van de doorwerking van de paradijsvloek.

En met de niet-gelovigen delen we in de chaos die de ongehoorzaamheid van de gehele mensheid in Gods goede schepping heeft aangericht.

Het grote verschil tussen gelovigen en niet-gelovigen wordt niet zichtbaar in wát ze lijden, maar in hóe ze lijden.

Je kunt roeren in een beerput of je kunt roeren in een pan soep.

Uit de één zal stank opstijgen, uit de ander een heerlijke geur.

Echte kinderen van God zullen zich van niet-gelovigen onderscheiden door hun vertrouwen dat hun Vader in de hemel zo machtig is dat Hij alle dingen doet meewerken ten goede van hen die Hem liefhebben.

En zó is God de Almachtige!

Zó!

Er zijn vandaag talloze christenen die het moeilijk vinden nog te spreken over de almacht van God. Vooral na de laatste wereldoorlog zijn er nogal wat publicaties verschenen waarin die almacht wordt ontkend.

Hoe vaak is niet beweerd, dat je na Auschwitz die belijdenis niet meer kunt handhaven?

En soms aarzelend, soms met alle klem verkondigen sommigen dat God in plaats van de almachtige God de lijdende God is.

Dát is ook de boodschap van het lijden van Christus, zegt men.

God laat zich uit de wereld wegdringen aan het kruis.

God is on-machtig en zwak in de wereld.

En juist zo is Hij bij ons en helpt Hij ons.

Christus lijdt.

God lijdt.

En ook wij gaan in de weg van het lijden.

We mogen God niet zien als Degene die ons voor het lijden bewaart.

We zullen integendeel het lijden als een lijden met Hem moeten aanvaarden.

Maar moeten we op dit punt inderdaad breken met het traditionele christelijke geloof?

Kan de belijdenis van Zondag 9 echt niet meer gehandhaafd worden?

Maar iedere onbevangen Bijbellezer zal onder de indruk komen van de vele uitdrukkingen over Gods macht.

Hoe vaak lees je in het O.T. niet over Gods sterke hand en zijn uitgestrekte arm?

Hoe wordt door de profeten niet zijn overmacht over zijn vijanden bezongen, met name door Jesaja?

Hoeveel psalmen jubelen niet over zijn grootheid en zijn kracht?

Nergens in het O.T. leven we ook maar één klacht over zijn onmacht.

Wel dat zijn hulp úitblijft.

Nooit dat Hij niet helpen kán!

Ook in het N.T. is er m.b.t. Christus sprake van zijn macht en kracht.

Denk aan Matth. 28,18: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.*

En wat we lezen in Heb. 2,8, dat Hem alle dingen onderworpen zijn.

Zeker, er wordt in de Schrift ook gesproken van machten tégen God.

Er is sprake van overheden, krachten en heerschappijen.

Zelfs van mysterieuze ongrijpbare zaken als geestelijke boosheden in de lucht.

Maar nergens blijkt hun overmacht op een God die als on-machtige lijdt en met de mensen aan hen onderworpen is.

Nee, hun macht is hun gegeven.

U moet daar b.v. maar eens op letten als u het boek Openbaring leest.

Allerlei afschrikwekkende, demonische verschijnselen worden daar beschreven.

Maar telkens weer wordt nadrukkelijk gezegd dat hun macht hun is gegeven.

Zoals ook Christus tegen Pilatus zei:

U zou geen macht tegen Mij hebben, indien het u niet van boven gegeven was!

En ik denk aan wat er gebeurde in de hof van Gethsemané.

Hoe heel die afdeling soldaten die erop uitgestuurd was om Jezus gevangen te nemen plat op de rug valt als de Christus zijn koningsmacht toont.

Ook zij hadden geen macht, dan alleen voorzover en voorzolang die hun gegeven was.

M.a.w. welke vragen we ook kunnen hebben over Gods handelen –

waarom Hij doet zoals Hij doet

of waarom Hij naar ons gevoel zo vaak juist níet handelt –

één ding staat vast:
zijn handelen of niet-handelen is nooit te verklaren uit zijn ónmacht.
God is zeker niet de machteloze, die er handenwringend bijstaat.

Waarom Hij dan toch vaak niet ingrijpt?
Daar geeft de Bijbel geen antwoord op.
Of het moet al zijn dat we regelmatig lezen dat God niet is na te rekenen, niet te doorgronden.
Rondom Hem, zegt Ps. 97, *zijn wolken en donkerheid*.
God is niet te kennen voor ons verstand.
We kunnen Hem slechts benaderen langs de weg van het geloof.
Het geloof dat de zekerheid is van de dingen, die we hopen en het bewijs van de dingen, die we niet zien (Heb. 11,1).

Maar dat geloof richt zich op de máchtige God.
Dat geloof moeten we ons niet laten afpakken.
Och, het is niet zo onbegrijpelijk dat mensen soms zo over God spreken.
Door te zeggen: *God kan er ook niets aan doen!* wil men het beeld beschermen van God als een liefdevolle Vader.
Om dat beeld te handhaven offert men dan de belijdenis van zijn almacht maar op.
God wil wel helpen, maar Hij kan het niet, wordt dan gezegd.
Hij lijdt om ons en met ons mee!

Maar hoe sympathiek ook, je raakt dan wel wat kwijt.
Als je het geloof in Gods almacht loslaat, dan raakt Hij vroeger of later op de achtergrond.
Want we kunnen ons op den duur nog maar moeilijk troosten met de gedachte dat God toch wel vol liefde is.
Want wat betekent zijn liefde nog zonder zijn macht?
En wij vereenzamen.

In het beeld dat de Bijbel ons biedt van God hoort niet alleen dat Hij liefdevol is en dat niets ons van zijn liefde kan scheiden.
Maar daarin hoort ook dat Hij de machtige is, voor wie alle krachten middelen zijn die door Hem worden beheerst, instrumenten waarvan Hij zich bedient.

Zeker, we leven in dit raadselvolle bestaan vaak in strijd met duistere machten.
En het blijft een feit dat God vaak niet ingrijpt op die manier, zoals wij wel graag zouden willen of op het moment, dat ons het beste uitkomt.
Maar nogmaals, in de Bijbel wordt dat nooit toegeschreven aan Gods onmacht.

En als wij komen te staan voor die enorme spanning in ons denken dat God de machtige is èn dat Hij liefde is – en dat er zich desondanks dingen afspelen in ons leven of in de wereld die daar tegenin lijken te schreeuwen – dan worden wij uiteindelijk teruggeworpen op het feit, dat we de almacht belijden van Hem die we hebben leren kennen als de Vader van Christus!
Als de Vader van de gekruisigde Christus, die zei: *Wij Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien!*
En de vraag is dan of Christus' kruisdood voor ons voldoende bewijs is van de liefde van de Vader is om Hem te blijven vertrouwen.
Ook al kunnen we Hem niet narekenen!

Tenslotte nog iets over de derde Naam van God uit deze belijdenis: *Schepper*.
Ook hiervan geldt dat Gods Schepper-zijn niet is af te leiden uit de werkelijkheid, zoals we die zien.
Uit de schepping kun je hooguit concluderen tot een schepper, één of andere macht, iets.
U weet wel: *ik geloof wel dat er iets is...*
Maar tot dé Schepper en Onderhouder, die de wereld schiep tot zijn eer en die de mensen schiep om Hem te dienen in al hun woorden en daden kom je zo niet.

Immers, wie is ooit alleen uit bewondering voor de natuur er uit zichzelf toe gekomen om de Schepper te prijzen en heeft zich bereid verklaard om Hem te dienen?
Wie is ooit door omhoog te kijken naar de sterren getroffen in zijn geweten en gekomen tot besef van zonde en schuld?
Wie is ooit zo overweldigd door het geheim van het leven dat hij brak met zijn zondig bestaan en een nieuw mens werd?

Sterker nog, geeft de natuur niet minstens zoveel redenen om de Schepper juist te loochenen?
Denk eens aan de talloze natuurrampen: aardbevingen, orkanen, overstromingen, vulkaanuitbarstingen!
Denk aan de wreedheden in de dierenwereld, het chaotische in de natuur.

Spreekt dat niet eerder tégen de Schepper?
Of anders van een wrede en grillige schepper?

Daarom, om de Schepper uit Zondag 9 te leren kennen moeten we niet uitgaan van de schepping, zoals we die waarnemen.

Ook hier moeten we luisteren naar het Woord van God.

Alleen uit Gods openbaring kennen we de Schepper zoals Hij is.

Alleen uit zijn openbaring weten we dat Hij de Vader is van onze Heer Jezus Christus, de Almachtige.

Die de aarde niet tot een chaos heeft geschapen, maar tot bewoning (Jes. 45).

Alleen uit Gods Woord weten we dat Hij de wereld en de mensen goed geschapen heeft.

Tot zijn lof heeft Hij in al het geschapene zijn heerlijkheid ontvouwd.

Maar wij, mensen, hebben die goede schepping meegesleurd in onze opstandigheid tegenover God.

Door onze zonden is Gods heerlijkheid verduisterd, is de zin van al wat is verloren gegaan, is het loflied verstomd.

Dat de schepping nu niet meer doorzichtig is, zodat we in alles God, de Schepper, ontdekken, dat is aan onszelf te wijten.

Door onze menselijke schuld is de schepping aan de vruchteloosheid onderworpen.

Dienstbaar geworden aan de vergankelijkheid (Rom. 8,18vv).

Maar – en dat zegt Gods Woord ons ook – het zal zo niet blijven.

Aan het begin van vrijwel elke dienst belijden we dat de Schepper het werk van zijn handen niet heeft losgelaten.

De Schepper is ook de Herschepper.

God heeft naar ons omgezien.

Als de Vader heeft Hij in Christus ons weer als zijn kinderen aangenomen.

Als de Almachtige brengt Hij heel zijn heilsplan ten uitvoer.

En ons, die Hem liefhebben, hééft Hij al herschapen naar zijn beeld.

Zodat wij zijn heerlijkheid weerspiegelen.

En zodat uit onze mond de lofzang alweer opklinkt.

Daarom, op grond van dat Woord, maar ook op grond van dat Woord alleen, kunnen we belijden:

Hoe blind vanuit zichzelf is

het menselijk gezicht.

Godzelf vertaalt de duisternis

in eindelijk eeuwig licht.

AMEN.

14 december 2003 Ds. J.C.Schaeffer